

Werkkader maakleerplek in de Vaartkom

Versie 6 juli 2020

*Een plek waar geleerd wordt door samen iets te maken
in een gebied met een lange geschiedenis van vele vormen van nijverheid
en een grote verscheidenheid aan woon- en levensvormen.*

Vandaag staat het vormgeven aan het (samen)leven, (samen) leren en (samen) werken voor grote uitdagingen. Bij **maakleerplek** willen we *ruimte* en *tijd* maken voor iedereen in en om Leuven om samen te experimenteren met ideeën voor de toekomst, maar vanuit een grote aandacht voor actuele levensomstandigheden en condities. De makers, die er komen werken en leren, en de bezoekers, die er langskomen, geven samen vorm aan nieuwe praktijken. Praktijken waarbij *geleerd* wordt van datgene en diegenen *waarmee* samen iets *gemaakt* wordt. Om deze praktijken te helpen ontstaan en experimenten mogelijk te maken, maakt maakleerplek gebruik van verschillende **grondstoffen**, hanteert ze bepaalde **principes** en stelt ze bepaalde **(voor)waarden** voorop die verbonden worden met een unieke plek en een groot omliggend gebied. maakleerplek is ervan overtuigd dat alles in deze wereld een verhaal te vertellen heeft: mensen, maar ook andere levende wezens én dingen. Luisteren naar die verhalen geeft het maken richting. En in het maken verknopen de verhalen zich en vormen ze nieuwe verhalen.

Grondstoffen

Grondstoffen zijn de hoofdbestanddelen die gebruikt worden om iets te maken. Maakleerplek benadert grondstoffen niet als dode materie die willekeurig te exploiteren is, maar als *'levende'* en *waardevolle* bestanddelen voor maak- en leerprocessen. Grondstoffen waarmee iets gemaakt wordt, zijn zelf levende en waardevolle krachten waar de levende en waardevolle krachten van de makers zich dynamisch mee verbinden zodat iets vorm gaat aannemen. Er worden vier grondstoffen onderscheiden: **mensen-in-relatie** met anderen mensen en met de wereld; **materialen** (hout, water, machines, programmeertalen, groenten...) die **energie** (elektriciteit, gas, wind, maar ook de menselijke energie van de inspanning en het enthousiasme) en **kennis en kunde** (savoir-faire en savoir-vivre) vragen om er mee om te gaan in het samen maken. Kennis en kunde worden door mensen-in-relatie

meegebracht maar bij maakleerplek ook ontplooid. Ze zijn niet zozeer individuele eigenschappen, maar ze materialiseren zich in én zijn het resultaat van de gemeenschappelijke praktijken: praktijken van omgang met materialen en mensen-in-relatie.

Het zijn die grondstoffen die samen het ecosysteem van maakleerplek uitmaken. Met ‘ecosysteem’ wordt bedoeld dat deze grondstoffen allemaal van elkaar afhankelijk zijn en samenkomen in het maken van een levende, zich vormende leerplek.

maakleerplek is een ecosysteem van vier soorten **GRONDSTOFFEN**

- mensen-in-relatie
- materialen
- energie
- kennis & kunde (savoir-faire & savoir-vivre)

Principes

Vanuit de plek en de grondstoffen krijgen praktijken bij maakleerplek materieel, temporeel en ruimtelijk vorm op basis van vier principes.

Het eerste principe is tevens de kern van maakleerplek: overal op deze site staan maken en leren centraal. Van coworking space tot kantine wordt **elke ruimte vormgegeven als een atelier**. In elk atelier nodigen de aanwezige grondstoffen uit tot een *zorgvuldig en zorgzaam* ‘maken’. ‘Leren’ betekent er *aandachtig zijn* voor wat de omgang met de grondstoffen te vertellen heeft om zo *bij te dragen* tot individuele en gedeelde kennis en kunde. Daarvoor moeten de **grondstoffen zichtbaar** zijn, wat dan ook het tweede principe is. In het dagelijks leven in 2020 worden grondstoffen zo veel mogelijk weggewerkt. Denk maar aan elektriciteitskabels en waterleidingen, denk aan voorverpakte charcuterie waarin je de origine van het vlees niet herkent of denk aan de mensen die ervoor zorgen dat de infrastructuur werkt, gebouwen en plekken gekuist worden... Wie weet precies uit welke materialen haar gsm bestaat? Of welke mensen het appartementsblok aan de overkant onderhouden? Bij maakleerplek wordt de onderlinge afhankelijkheid van grondstoffen zichtbaar gemaakt, zodat de er werkende en lerende makers en de bezoekers ervaren op welke manier deze grondstoffen deel uitmaken van het ecosysteem. Dat kan verhelderend zijn, maar soms ook ‘ongemakkelijk’; bijvoorbeeld als zichtbaar wordt dat het water dat we er gebruiken niet vanzelf en vanzelfsprekend ‘zuiver’ uit de kraan komt. Maar dat soort **fictie doet net nadenken**. En dat is het derde principe. Ervaringen die het vanzelfsprekende verstoren, zetten aan tot maken en leren. Onmiddellijk daarbij aansluitend gaat het vierde – en laatste – principe over de flexibiliteit van de ruimtes. We willen van maakleerplek geen abstracte, multifunctionele ruimte maken waar alles mogelijk is en niets weerstand biedt. Het voorlopig, maar goed doordacht, vastleggen van welbepaalde werkplekken of deelruimtes en het ook binnen elk atelier voorlopig, maar goed doordacht, vastleggen van een bepaalde ruimtelijke, materiële en temporele vormgeving kan enerzijds een zekere verankering bieden in een zeer vloeibaar wordende wereld. Anderzijds laat het toe de werkplekken een zeker karakter te geven en een bepaalde werksfeer te scheppen, terwijl het vastleggen en soms letterlijk vastzetten van materialen (van kranen tot tafels en banken) ook de nodige weerstand, vertraging en frictie kan bieden, die voor elk betekenisvol leren van groot belang zijn. maakleerplek is tot op zekere hoogte een door de grondstoffen en het maken **voorlopig bepaalde** plek. Ze stelt een kader voor dat echter in overleg en doordacht kan veranderen. En ze omvat daarnaast ook ‘witruimte’ die een grote verscheidenheid aan invullingen mogelijk maakt. De hier voorgestelde principes kunnen zelf voorwerp worden van gesprek en tijdens het proces verder aangevuld of uitgewerkt worden.

PRINCIPES geven maakleerplek materieel, temporeel en ruimtelijk vorm

---

- elke deelruimte is een atelier en draagt leren en maken in zich
- grondstoffen zijn zichtbaar in relatie tot elkaar
- frictie (vb. brand-technische voorwaarden, historische context) doet nadenken
- voorlopige bepaling/definitie geeft karakter/sfeer en vertraagt

(voor)waarden

Maakleerplek stelt bepaalde waarden voorop: idealen en motieven die maakleerplek wil nastreven. Maar het gaat niet alleen om nastreven; maakleerplek vertrekt ook vanuit deze waarden. Het zijn dus niet enkel *waarden* die worden uitgedragen door maakleerplek zelf, maar ook *voorwaarden* om van maakleerplek een echte maak-leer-plek te maken. Waarden die worden gedragen door alle makers die er werken en leren. Ook bezoekers worden gevraagd ze mee waar te maken. Daarom gaat het om (voor)waarden.

De belangrijkste (voor)waarde bij maakleerplek is dat **élke** activiteit gericht is op **maken en leren**. Je kan in maakleerplek dus niet gewoon komen consumeren: van het volgen van een workshop tot het drinken van een koffie, met alles wat je doet, wordt maken en leren verbonden. De andere (voor)waarden houden hier allemaal verband mee: in alle maken en leren staan gelijkwaardigheid, openheid, vertrouwen en verantwoordelijkheid centraal.

De (voor)waarde van **gelijkwaardigheid** houdt in dat iedereen die er werkt of langskomt zich tot iedere andere als gelijke verhoudt, los van leeftijd/interesses/beroep/achtergrond/origine/.... maakleerplek maakt geen onderscheid tussen 'experts' en 'leerlingen': iedereen kan leren van elkaar en kan maken met elkaar. Vanuit de (voor)waarde **vertrouwen** krijgen bezoekers de kans om ideeën uit te werken en uit te proberen zonder dat resultaten of uitkomsten vooraf moeten vastgelegd worden. We gaan uit van ieders wil om een bijdrage te leveren en we geloven in ieders vermogens daartoe: bij maakleerplek mag je proberen en mag je mislukken, zolang je maar rekening houdt met de (voor)waarde **verantwoordelijkheid**. Alle makers en bezoekers nemen bij maakleerplek mee verantwoordelijkheid op voor het welslagen van het initiatief. Dat wil zeggen dat de makers, die er werken en leren, en de bezoekers zich *respectvol* opstellen ten aanzien van elkaar, van het materiaal en van de plek. Het richtpunt is om maakleerplek mooier en beter werkend achter te laten dan je haar hebt gevonden, zodat de plek niet enkel kan blijven bestaan, maar ook kan groeien (dit noemen we *regenerativiteit*). Dat kan enkel als iedereen zich mee *eigenaar* voelt: als iedereen inspraak krijgt in maakleerplek, maar ook verantwoordelijkheid opneemt voor wat hij doet en maakt. De (voor)waarde van **openheid**, ten slotte, houdt in dat de makers die er werken en leren bereid zijn om wat ze maken, maar ook hoe ze iets maken (hun kennis en kunde) met anderen te delen en erover in gesprek te gaan.

(voor)WAARDEN zijn de idealen en motieven die centraal staan bij maakleerplek

---

- het gaat altijd om maken én leren**
- gelijkwaardigheid
- vertrouwen
- verantwoordelijkheid (respect, regenerativiteit, eigenaarschap)
- openheid (deelbaarheid)